

Riksantikvarieämbetet
Avdelningen för arkeologiska undersökningar

UV MITT, RAPPORT 2009:17
ARKEOLOGISK UTREDNING, ETAPP 2

Skårdal

Södermanland, Botkyrka socken, Lindhov 15:24

Karin Neander

UV MITT, RAPPORT 2009:17

ARKEOLOGISK UTREDNING, ETAPP 2

Skårdal

Södermanland, Botkyrka socken, Lindhov 15:24

Dnr 421-1443-2009

Karin Neander

Riksantikvarieämbetet
Avdelningen för arkeologiska undersökningar

Riksantikvarieämbetet
Avdelningen för arkeologiska undersökningar

UV Mitt

Instrumentvägen 19
126 53 HÄGERSTEN

Tel. 010-480 80 60

Fax 010-480 80 94

www.arkeologiuv.se

uvmitt@raa.se

© 2009 Riksantikvarieämbetet

UV Mitt, rapport 2009:17

ISSN 1403-9044

Kart- och ritmaterial Karlis Graufelds

Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket, 801 82 Gävle. Dnr L1999/3

Fig. 1–3 är godkända från sekretesssynpunkt för spridning. Lantmäteriverket 2009-07-06 (dnr 601-2009/1927).

Utskrift EO Grafiska, Stockholm 2009

Innehåll

Sammanfattning	4
Inledning	4
Antikvarisk bakgrund	4
Målsättning	5
Genomförande och utvärdering	5
Resultat	5
Referenser	5
Administrativa uppgifter	6
Bilagor	6
1. Schakttabell	6
2. Anläggningstabell	7

Figurer

1. Utredningsområdet markerat på utdrag ur Topografiska kartan. Skala 1:50 000	8
2. Utredningsområdet markerat på utdrag ur digitala Fastighetskartan. Skala 1:10 000	9
3. Utredningsområdet med schakt, anläggningar och fynd markerade på utdrag ur digitala Fastighetskartan. Skala 1:700	10

Riksantikvarieämbetet, Avdelningen för arkeologiska undersökningar, UV Mitt, har under två dagar i juni 2009 utfört en arkeologisk utredning etapp 2, inför ny detaljplan i Skårdal, Botkyrka socken, Södermanland.

Utredningen omfattade ett objekt beläget på en platå och i sluttningar i åkermark, 25–34 meter över havet. Vid utredningsgrävningen påträffades stolphål i tre av schakten. Inom ett större område framkom spridd skärvsten samt enstaka fynd av flinta och bearbetad kvarts. Lämningarna kan antas höra samma med RAÄ 421, en boplatz belägen i anslutning till och väster om utredningsområdet.

Sammanfattning

Riksantikvarieämbetets avdelning för arkeologiska undersökningar, UV Mitt, utförde under två dagar i juni 2009 en arkeologisk utredning, etapp 2, inom fastigheten Lindhov, vid Skårdal i Botkyrka socken, Södermanland. Botkyrka kommun gör en ny detaljplan för området (fig. 1). Fornlämningsbilderna inom Lindhovsområdet karaktäriseras av talrika lämningar från brons- och järnålder.

Vid en, på 1980-talet utförd, fosfatkartering och besiktning (Schützler 1996) betecknades utredningsområdet som boplatzläge. Den nu aktuella utredningen omfattade etapp 2. Utredningsgrävningen resulterade i anläggningar i form av stolphål och fynd av bearbetad kvarts, skärvsten samt flinta.

Inledning

Botkyrka kommun planerar för en förtätning genom avstyckning av nya tomter inom ett cirka 13 800 m² stort område vid Skårdal, Botkyrka socken. Efter beslut av Länsstyrelsen i Stockholms län har därför en arkeologisk utredning, etapp 2, genomförts av Riksantikvarieämbetet, UV Mitt.

Utredningsområdet är beläget på en platå och i sluttningar i åkermark, 25–34 meter över havet. I anslutning till och väster om utredningsområdet finns en boplatz, RAÄ 421, registrerad. Utredningsområdet är delat av en grusväg som löper i nord-sydlig riktning mellan åkerytorna. Den östra delen sluttar mot norr ned mot sjön Aspen medan den västra åkerytan sluttar åt väster mot RAÄ 421, väster därom fortsätter åkermarken i norr och söder omgiven av bergsimpediment.

Antikvarisk bakgrund

Fastigheten Lindhov, som Skårdal tillhör, ingår i ett riksintresseområde för kulturminnesvärden i Stockholms län, Bornsjöområdet (K 16). Fornlämningssmiljön i området domineras av komplexa bronsåldersmiljöer med skärvstenshögar, terrasseringsar, rösen och hållristningar. Även fornämningar från järnålder är rikligt förekommande (Riksintressanta kulturmiljöer i Sverige 1990), såsom gravfält, gravgrupper och ensamliggande gravar. Från medeltid och senare tid finns bytomt och torplägen.

Utredningsområdet gränsar i väster till RAÄ 421, en boplatz där fynd av knackstenar, brynen och malstenslöpare tillvaratagits. På en bergshöjd strax norr om utredningsområdet är ett röse beläget, RAÄ 51. Nordväst om röset är RAÄ 372, där det enligt uppgift ska ha funnits högar. Söder och sydväst om utredningsområdet finns ytterligare gravar och boplatzområden, RAÄ 55, RAÄ 420, RAÄ 371 med flera (fig. 2).

Vid den besiktning och fosfatkartering av områdena i Lindhov som genomfördes av UV Mitt i slutet av 1980-talet påträffades inom det nu aktuella utredningsområdet ett flintavslag, en bit bearbetad kvarts samt skärvsten, fosfatkarteringen gav delvis förhöjda värden (Schützler 1996).

Målsättning

Målsättningen med den arkeologiska utredningen är att lokalisera och fastställa fornlämningar inom utredningsområdet. Utredningsgrävningarna ska ge svar på om det utpekade boplatsläget utgör fast fornlämning eller inte. Utredningsresultaten kan användas som planeringsunderlag.

Genomförande och utvärdering

Vid utredningsgrävningen upptogs, med hjälp av traktorgrävare, sökschakt ned till fynd- och anläggningsförande alternativt orörd nivå. I förekommande fall finrensades ytan för hand. Schakten placerades över hela utredningsområdet för att få fram eventuella samband med boplatserna RAÄ 421. Förekomst av fynd och anläggningar genererade utökade schaktområden för att belysa frågan om lämningarna utgjorde fyndplats eller boplatser. Ploggången var förhållandevis djup och inga kulturlager fanns bevarade. I anslutning till sökschakten gjordes därför en okulär besiktning av åkerytan i syfte att påträffa skärvsten och lösfynd. Ett fåtal fynd tillvaratogs. Efter dokumentation och inmätning lades schakten igen.

All dokumentation gjordes i Riksantikvarieämbetets UV:s fältdokumentationssystem Intrasis. GIS-bearbetning gjordes i Intrasis Analysis.

Resultat

Sammanlagt upptogs 29 sökschakt av varierande storlek och djup (bilaga 1). I den nordvästra delen av utredningsområdet, i schakten 372, 377 och 405 påträffades fem anläggningar, alla stolphål (bilaga 2). Här påträffades också, inom ett större område, skärvsten och bitar av flinta. Flintbitarna utgjordes dock av så kallad bössflinta, utom det mera avslagsliknande F2. I schakt 379 framkom en bit bearbetad kvarts (F1). Inom den östra delen av området framkom ett lösfynd (F3) av en bit bränd flinta.

Den västra delen av utredningsområdet uppvisar förekomst av boplatser i form av stolphål. Spridd skärvsten fanns inom ytan med anläggningar samt inom ett större område utanför anläggningsytan. Dessa är troligen rester efter omplöjda kulturlager. Sammantaget förefaller boplatsernas västra del utgöra fast fornlämning och ansluta till boplatserna RAÄ 421 (fig. 3).

Referenser

- Riksintressanta kulturmiljöer i Sverige. 1990. Förteckning. Underlag för tillämpning av naturresurslagen 2 kap. 6 §. Riksantikvarieämbetet. Stockholm.
- Schützler, L. 1996. Fosfatkarteringar i anslutning till Lindhovs gård och Skårdal. Riksantikvarieämbetet. UV Stockholm, rapport 1996:113. Stockholm.

Administrativa uppgifter

Riksantikvarieämbetets dnr: 421-1443-2009.

Länsstyrelsens dnr: 431-09-15045.

Projektnummer: 11303.

Intrasisprojekt: M2009:008.

Undersökningstid: 3–4 juni 2009.

Projektgrupp: Karin Neander (projektledare) och Per Gustafsson (projektmedarbetare).

Underkonsulter: Foria AB, Södertälje.

Exploateringsyta: 13 800 m².

Undersökt yta: –.

Läge: Ekonomiska kartan, blad 10I 3c.

Koordinatsystem: Rikets 2,5 gon V.

Koordinater för undersökningsytans sydvästra hörn:
x 6567844 y 1614344.

Höjdsystem: –.

Dokumentationshandlingar som förvaras i Antikvarisk-topografiska arkivet (ATA), RAÄ, Stockholm: 5 digitala foton med Unr 5003_1–5.

Fynd: Fynd med Fnr 1–3 förvaras på Riksantikvarieämbetet, UV Mitt, i väntan på beslut om fyndfördelning.

Bilagor

Bilaga 1. Schakttabell

<i>Snr</i>	<i>Beskrivning</i>	<i>Kommentar</i>
372	6,5×1,5 m stort (N–S) och 0,3 m djupt. Veg.skikt 0,05 m tjockt, ploglager 0,25 m tjockt, i botten sandblandad lera. I norra delen av schaktet framkom 1 anläggning, A373, ett stolphål.	Inga fynd utöver enstaka recent tegel. A373 – stolphål.
374	8×1,5 m stort (O–V) och 0,3 m djupt. Veg.skikt 0,05 m tjockt, ploglager 0,2 m tjockt. I botten sandblandad lera.	Inga fynd eller anläggningar.
375	8×1,5 m stort (O–V) och 0,3 m djupt. Veg.skikt 0,05 m tjockt, ploglager 0,25 m tjockt. I botten sandig lera; en 0,2 m stor sten samt enstaka småsten.	Inga fynd eller anläggningar.
376	5×1,5 m stort (NNO–SSV) och 0,3 m djupt. Veg.skikt 0,05 m tjockt, ploglager 0,25 m tjockt. I botten sand med inslag av lera i toppen på lagret.	Inga fynd eller anläggningar.
377	6×3 m stort (NNO–SSV) och 0,3 m djupt. Veg.skikt 0,05 m tjockt, ploglager 0,25 m tjockt. Mot botten sandig lera med något inslag av småsten. Centralt i schaktet framkom A378, ett stolphål.	Fragment av en bit bränd lera (ej tillvarataget). A378 – stolphål.
379	7×1,5 m stort (N–S) och 0,3 m djupt. Veg.skikt 0,05 m tjockt, ploglager 0,25 m tjockt. I botten lera med inslag av grus och sand. En bit slagen kvarts påträffades i schaktet.	F1 bearbetad kvarts. Inga anläggningar.
380	3×1,5 m stort (NO–SV) och 0,35 m djupt. Veg.skikt 0,05 m tjockt, ploglager 0,25 m tjockt. I botten lera. I södra schaktkanten var en markfast sten, 0,7 m stor.	Inga fynd eller anläggningar.
381	7×2,5 m stort (NO–SV) och 0,3 m djupt. Veg.skikt 0,05 m tjockt, ploglager 0,25 m tjockt. I botten moblandad sand.	Inga fynd eller anläggningar.
382	7×1,5 m stort (NNO–SSV) och 0,3 m djupt. Veg.skikt 0,05 m tjockt, ploglager 0,2 m tjockt. Lera med sandinslag i botten.	Inga fynd eller anläggningar.
384	5×1,5 m stort (O–V) och 0,3 m djupt. Veg.skikt 0,05 m tjockt, ploglager 0,25 m tjockt. I botten sandig lera.	Inga fynd eller anläggningar.
385	5×1,5 m stort (N–S) och 0,4 m djupt. Veg.skikt 0,05 m tjockt, ploglager 0,3 m tjockt, lera i botten.	Inga fynd eller anläggningar.

<i>Snr</i>	<i>Beskrivning</i>	<i>Kommentar</i>
386	4,5×1,5 m stort (NO-SV) och 0,25–0,3 m djupt. Veg.skikt 0,05 m tjockt, ploglager 0,2 m tjockt. Siltig lera i botten med enstaka sten 0,05 m stor.	Inga fynd eller anläggningar.
387	3,5×1,5 m stort (N-S) och 0,35 m djupt. Veg.skikt 0,05 m tjockt, ploglager 0,3 m tjockt. Lera i botten.	Inga fynd eller anläggningar.
388	7×1,5 m stort (O-V) och 0,5 m djupt. Veg.skikt 0,05 m tjockt, ploglager 0,35 m tjockt, lera i botten.	Inga fynd eller anläggningar.
389	4×1,5 m stort (N-S) och 0,25 m djupt. Veg.skikt 0,05 m tjockt, ploglager 0,2 m tjockt, lera i botten.	Inga fynd eller anläggningar.
390	4,5×1,5 m (NNO-SSV) stort och 0,3 m djupt. Veg.skikt 0,05 m tjockt, ploglager 0,25 m tjockt. I botten lera.	Inga fynd eller anläggningar.
392	4×1,5 m stort (N-S) och 0,3 m djupt. Veg.skikt 0,05 m tjockt, ploglager 0,25 m tjockt. I botten lera med något sandinslag.	Inga fynd eller anläggningar.
393	4×1,5 m stort (NV-SO) och 0,3 m djupt. Veg.skikt 0,05 m tjockt, ploglager 0,25 m tjockt, lera i botten.	Inga fynd eller anläggningar.
394	4,5×1,5 m stort (N-S) och 0,3 m djupt. Veg.skikt 0,05 m tjockt, ploglager 0,25 m tjockt. Siltig lera i botten.	Inga fynd eller anläggningar.
395	4,5×1,5 m stort (NO-SV) och 0,35 m djupt. Veg.skikt 0,05 m tjockt, ploglager 0,3 m tjockt. I botten siltig lera, i norra delen av schaktet, grusig silt.	Inga fynd eller anläggningar.
396	4×2,5 m stort (N-S) och 0,35 m djupt. Veg.skikt 0,05 m tjockt, ploglager 0,3 m tjockt. I botten mo, ställvis siltig.	Inga fynd eller anläggningar.
397	3,5×2,5 m stort (N-S) och 0,3 m djupt. Veg.skikt 0,05 m tjockt, ploglager 0,2 m tjockt. I botten lera, något siltig.	Inga fynd eller anläggningar.
398	5×1,5 m stort (NNO-SSV) och 0,35 m djupt. Veg.skikt 0,05 m tjockt, ploglager 0,3 m tjockt. Siltig lera i botten.	Inga fynd eller anläggningar.
399	6×1,5 m stort (N-S) och 0,4 m djupt. Veg.skikt 0,05 m tjockt, ploglager 0,3 m tjockt, i botten lera.	Inga fynd eller anläggningar.
401	7×1,5 m stort (VSV-ONO) och 0,35 m djupt. Veg.skikt 0,05 m tjockt, ploglager 0,3 m tjockt. I botten moblandad lera. Ett stenfyllt dike löper tvärs igenom den centrala delen av schaktet.	Inga fynd eller anläggningar.
402	5×1,5 m stort (VSV-ONO) och 0,4 m djupt. Veg.skikt 0,05 m tjockt, ploglager 0,35 m tjockt. I botten lera med moinslag. Ett stenfyllt dike löper tvärs igenom den centrala delen av schaktet.	Inga fynd utöver enstaka recent järnskröt. Inga anläggningar.
403	4×1,5 m stort (ONO-VSV) och 0,35 m djupt. Veg.skikt 0,05 m tjockt, ploglager 0,3 m tjockt, lera i botten.	Inga fynd eller anläggningar.
404	4,5×2,5 m stort (NNO-SSV) och 0,4 m djupt. Veg.skikt 0,05 m tjockt, ploglager 0,35 m djupt. Lera i botten.	Inga fynd eller anläggningar.
405	7×4 m stort (N-S) och 0,35 m djupt. Veg.skikt 0,05 m tjockt, ploglager 0,25 m tjockt. I botten sand/silt. Tre anläggningar framkom i schaktet A406, A407, A408, alla troligtvis stolphål.	Inga fynd. A406 – stolphål, A407 – stolphål, A408 – stolphål.

Bilaga 2. Anläggningstabell

<i>Anr</i>	<i>Typ</i>	<i>Snr</i>	<i>Beskrivning</i>
373	Stolphål	372	0,25 m i diameter. Rund mörkfärgning med fåtal smuliga småstenar och något träkolsfragment i ytan. Anläggningen var 0,15 m djup med raka kanter och något skålad botten. Fyllning av sandblandad lera med 1 sten, 0,1 m stor, centralt i anläggning. Inga fynd. Halva anläggningen undersöktes.
378	Stolphål	377	0,3 m i diameter. Rundad mörkfärgning med träkolsfragment i ytan. Anläggningen var 0,1 m djup med skålad profil. Fyllning av sandig lera med 1 sten, 0,05 m stor, träkolsfragment samt 1 fragment av bränd lera. Inga övriga fynd. Halva anläggningen undersöktes.
406	Stolphål	405	0,3×0,25 m stor. Rundad, mörkfärgning, något sotig med 0,05–0,1 m stora stenar i ytan. Ej undersökt.
407	Stolphål	405	0,4 m i diameter. Rundad mörkfärgning med småsten, smulig, i ytan samt 1 fragment av bränd lera (ej tillvarataget). Ej undersökt.
408	Stolphål	405	0,5×0,35 m stor. Mörkfärgning med ca 5 kantiga stenar i ytan, 0,05–0,1 m stora, kolstrimor. Ej undersökt.

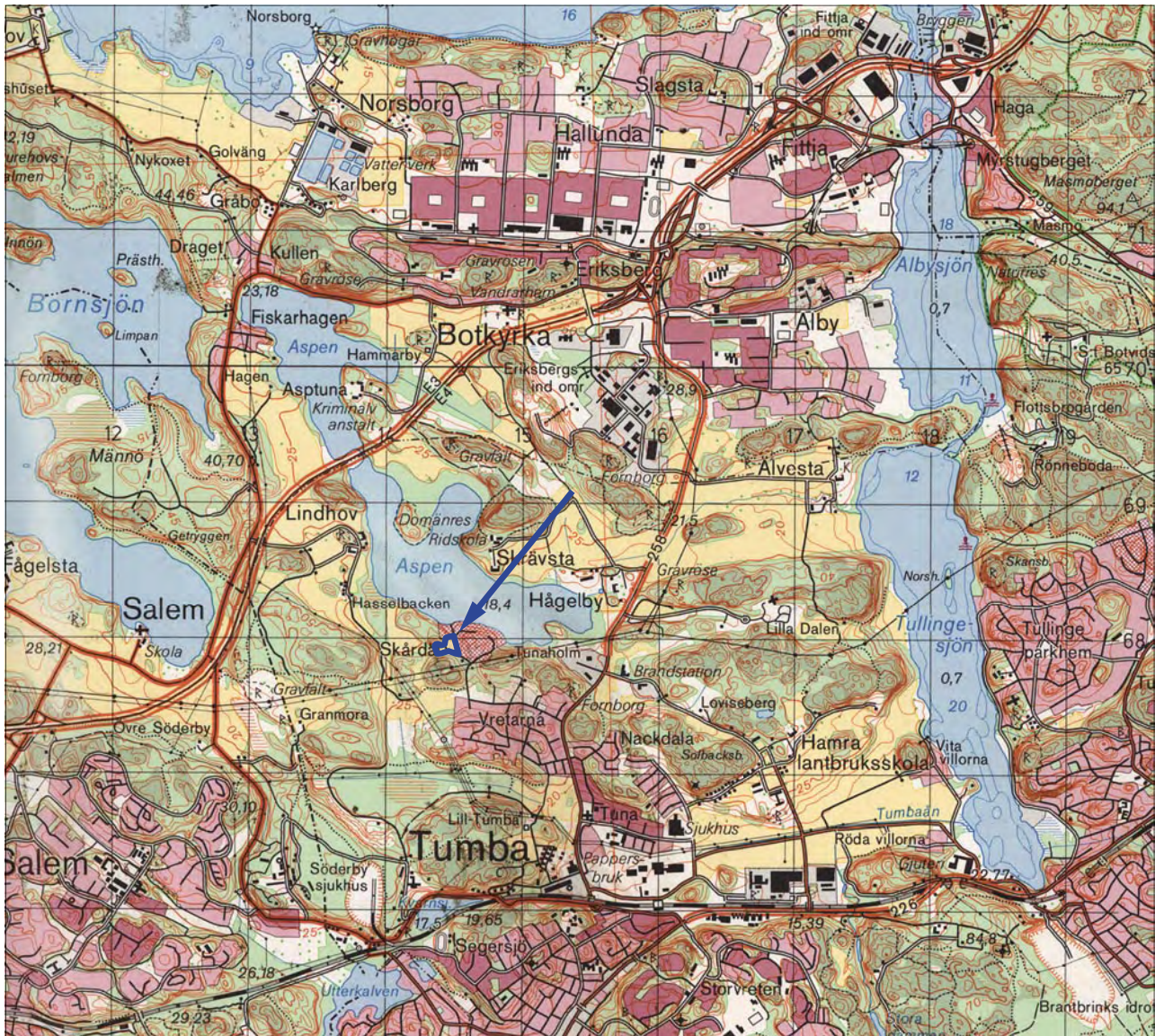

Fig. 1. Utredningsområdet markerat på utdrag ur Topografiska kartan, blad Stockholm 101 SV. Skala 1:50 000.

Fig. 2. Utredningsområdet markerat på utdrag ur digitala Fastighetskartan, blad 101 3c Salem. Skala 1:10 000.

